

УДК 378.096:796](477)“1995–2015”

А.А.Заводовський

**Історія становлення та діяльності
студентського клубу “Сапсан” Кам’янець-Подільського
національного університету імені Івана Огієнка
у 1995–2015 рр. (до 20-річчя від дня заснування)**

У статті висвітлюються основні віхи становлення та двадцятирічної діяльності студентського клубу з підтримки правопорядку “Сапсан” Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, якому у листопаді 2015 року виповнилося 20 років. Звертається увага на педагогічні, соціологічні, психологічні та правові аспекти організації діяльності студентських клубів з підтримання правопорядку у студентському середовищі вишів України. Аналізується практичний досвід діяльності клубу “Сапсан” як нетрадиційної форми організації однієї з ланок студентського самоврядування.

Ключові слова: студентські клуби, студентське самоврядування, самооборона, Кам’янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, соціалізація студентства, охорона правопорядку.

Стаття 40 Закону України “Про вищу освіту”, прийнятого Верховною радою у 2014 р., потрактовує студентське самоврядування як невід’ємну частину громадського самоврядування вищих навчальних закладів, як право і можливість студентів самим брати участь у вирішенні питань навчання і побуту, захисту своїх прав та інтересів [1]. З огляду на це та місце, яке мають займати органи студентського самоврядування у вітчизняних вишах після остаточного реформування вищої освіти та їх входження у європейський освітній простір, проблема нових і оригінальних рішень розбудови дієвої системи студентського самоврядування є досить актуальною.

Педагогічні, соціологічні, психологічні та правові аспекти організації діяльності студентського клубу “Сапсан” Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка неодноразово потрапляли у поле зору українських науковців. Ці питання досліджували Я.Діденко, О.Завальнюк, А.Заводовський, Т.Левицька, О.Музичук, М.Семенишин, Ю.Хоптяр та ін.

Студентство Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка має на сьогодні розгалужену систему студентського самоврядування на усіх рівнях і володіє рядом прав і свобод. Однак для повного задоволення цих прав необхідні знання і розуміння відповідних правових положень, наявність високої правової свідомості, формування якої залежить від об’єктивної ситуації, у якій відбувається навчально-виховний процес в університеті. Формування правової свідомості, а, відтак, правової культури, значною мірою залежить від характеру, темпу, змісту процесу правової соціалізації молодой особи.

Для створення сприятливих умов правової соціалізації студентства науково-педагогічний колектив університету пішов по шляху створення у студентському середовищі найефективніших форм самоврядування – клубів, осередків, братств тощо. Одна з таких організацій – студентський клуб по підтриманню правопорядку “Сапсан”. Самоврядні організації такого типу мають в університеті давні історичні корені. Адже поява перших самоврядних студентських дружин з охорони правопорядку сягає початку минулого століття. Так, окрему “міліцейську сторожу” у 1919 р. за часів Директорії було сформовано з числа студентів Кам’янець-Подільського державного українського університету [2, с. 73].

У 1937–1940 рр. на Поділлі діяли студентські “бригади сприяння міліції”, які у роки Великої Вітчизняної війни стали основою для інших громадських формувань – “груп охорони громадського порядку”. Ці формування активно боролися з диверсантами. Коли війна закінчилася, “групи” були розформовані, а їх члени увійшли до складу громадських формувань, що знову отримали довоєнну назву – “бригади сприяння міліції”. Така форма громадської самоврядності була досить ефективною у “лихі повосенні” і проіснувала до початку 60-х рр. минулого століття [2, с. 74].

8 червня 1961 р. в УРСР постановами ЦК Компартії України та Ради Міністрів УРСР було затверджено Положення “Про добровільні народні дружини

з охорони громадського порядку”. На цій правовій базі, у перші роки 60-х на Кам’яниччині почали створюватися перші народні дружини, до яких входило чимало студентів. Починався цей рух дійсно як добровільний і народний. У 1972 р. комсомольцями міста був створений оперативний комсомольський загін дружинників (ОКЗД). На початку становлення незалежної України переважна більшість народних дружин повністю припинили своє існування. Були розформовані усі пункти підтримання громадського порядку [2, с. 75].

Відродження студентських формувань по підтриманню правопорядку на Хмельниччині почалося з середини 90-х рр. минулого століття. На початку жовтня 1995 р. за ініціативи ректора Кам’янець-Подільського державного педагогічного інституту професора Анатолія Копилова з 25-ти осіб було сформовано групу, яка тричі на тиждень займалася рукопашним боєм, фізичною підготовкою, стрільбою з малокаліберної зброї, скельним альпінізмом тощо. Вечорами ці студенти проводили рейди по студентським гуртожиткам та навчальним корпусам, слідкували за дотриманням правопорядку на дискотеках, Брейн-рингах, КВНах та інших розважальних заходах. Трохи згодом група оформилася у загін сприяння міліції. Необхідність існування такого органу була очевидною, бо ситуація з правопорядком у гуртожитках університету, як і по всій Україні була складною [3, с. 123]. Згодом загін став популярним серед студентства і для того, щоб прийняти усіх бажаючих, на його базі було утворено студентський клуб “Сапан”, який нараховував вже близько 100 осіб. Його члени не тільки займалися фізичною підготовкою і підтриманням правопорядку під час проведення різноманітних заходів, а й усебічно працювали над самоудосконаленням, ходили у походи, купалися взимку у річках Смотрич і Дністер, брали участь у міських змаганнях з рукопашного бою тощо. Про діяльність “Сапану” писали навіть столичні “Киевские ведомости” [4].

Але справді по-новому клуб став розвиватися після того, як у грудні 1998 р. Президент України видав наказ “Про утворення органів самоорганізації населення (ОСН), а у лютому 1999 р. міська рада Кам’янець-Подільського поставила утворити подібні загони у навчальних закладах міста. Отримавши таку вагому юридичну підтримку у сапанівців відкрилося нове дихання. На загальних зборах було прийнято рішення переробити статут клубу відповідно до нової юридичної бази. Керівництво звернулося до начальника міського відділу УМВС України у Хмельницькій області з проханням видати сапанівцям відповідні посвідчення, які надавали їм додаткового статусу [3, с. 124].

Прийнятий у червні 2000 р. Закон України “Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону” чітко визначив порядок створення та діяльності громадських формувань із забезпечення охорони громадського порядку, обов’язки та права їх членів, питання соціального захисту та заходи заохочення і стягнення, які можуть бути застосовані до членів громадських формувань. Цей документ спрямував діяльність самоврядних студентських організацій у чітке правове русло, надав їм відповідного юридичного статусу [5].

Штаб клубу почав шукати нові підходи до системи виховання сапсанівців. Виховний процес був скерований у чотирьох напрямках: фізичному, правовому, психолого-комунікативному та морально-естетичному. Перший – забезпечили триразові тренування з рукопашного бою, тхеквондо, боксу, важкої атлетики, що проводилися відповідно до сформованого графіку, в якому було враховано особистісні фізичні параметри кожного з сапсанівців. Почали регулярно проводитися “внутрішні спаринги”, сапсанівці брали активну участь в міських змаганнях з рукопашного бою, а кращі з кращих – в обласних та всеукраїнських.

В організації правового виховання суттєву допомогу надали міські відділ внутрішніх справ, прокуратура та відділ юстиції. На збори сапсанівців постійно запрошувалися начальник Кам’янець-Подільського міського відділу УМВСУ у Хмельницькій області полковник М.Семенишин, прокурор міста старший радник юстиції С.Ромась, начальник міського відділу юстиції С.Ноль. З членами клубу регулярно проводилися бесіди-семінари на різноманітні теми, серед яких: “Що таке адміністративний проступок та кримінальний злочин”, “Права та обов’язки членів органів сприяння міліції під час чергування”, “Порядок взаємодії органів самоорганізації населення з органами МВС” та інші [3, с. 124].

Важливу роль у формуванні якостей справжнього сапсанівця займає психолого-комунікативне виховання. Цей напрямок виховної роботи здійснюється шляхом проведення бесід на спеціальні теми, а також через одну із найсучасніших форм впливу на особистість – психологічні тренінги. На цих заняттях сапсанівці знайомляться з мовою жестів, різноманітними прийомами уникнення загострення конфліктних ситуацій, а на тренінгах особистісного росту навчаються володіти собою в найскрутніших ситуаціях.

На думку керівництва клубу, фізичні потенції будь-якого бійця не можна вважати задовільними без належного морально-естетичного виховання. Адже під час чергування та й у повсякденному житті, студент-сапсанівець сам має бути взірцем для інших, не порушувати правила проживання у гуртожитках, бути ввічливим, дотримуватися охайності у побуті тощо. Для цього у клубі розроблено власний статут, щось на зразок “кодексу честі”, а систематичні зустрічі сапсанівців з православним священником, доктором богослов’я отцем Олексієм (Добошем) стали популярними серед усього студентства університету [6, с. 78]. Сьогодні сапсанівці мають свої форму, шеврон, нашивку та інші відзнаки. Клуб має власний прапор. Розроблено знак для кращих сапсанівців, які протягом трьох років є членами клубу, мають відмінні показники у фізичному розвитку та навчанні, шляхетну поведінку, активну громадську позицію. Цей знак виготовлено з білого металу у формі меча на фоні сонячних променів. Він має назву “Ескалібур” (саме таку назву мав магічний меч у самого шляхетного з королів, легендарного миротворця – короля Артура) і носить з лівого боку на грудях. Така зовнішня атрибутика є додатковим стимулом у вихованні справжніх людських якостей сапсанівця [3, с. 124].

Члени клубу неодноразово займали призові місця та отримали більше сотні відзнак у міських змаганнях з рукопашного бою серед спортивних клубів міста. Штаб виступав організатором відкритих міських змагань з рукопашного бою, в яких брали участь відповідні клуби зі всієї України. Вияв громадської зрілості студентів всіляко підтримується керівництвом університету. Ректорат заохочував найбільш активних сапсанівців преміями, відзначав грамотами. Сапсанівці охороняли громадський порядок у вечірній час, здійснюючи патрулювання на вулицях міста разом з міліціонерами патрульної служби. Сьогодні студентський клуб нараховує біля 90 осіб, серед яких відмінники навчання, майстри і кандидати у майстри спорту [2, с. 75].

У 2000 р. за успіхи у підтриманні правопорядку у студентських гуртожитках начальник міського відділу МВС України у Хмельницькій області нагородив “Сапсан” дипломом, а командира клубу Бучацького Мирослава – іменним наручним годинником. За допомогу у підтриманні правопорядку під час проведення різноманітних молодіжних акцій у місті, клуб неодноразово відзначався грамотами міськвиконкому. У травні 2004 р. “Сапсан” на організованому обласною державною адміністрацією Хмельниччини та обласним науково-методичним центром культури і мистецтва конкурсі “Подільський Оскар” визнано одним із кращих молодіжних проєктів області. У травні 2006 р. у тому ж конкурсі він визнаний одним із кращих і дієвих органів студентського самоврядування Хмельниччини [3, с. 125].

У листопаді 2008 р. за вагомі здобутки у правоховній роботі та підтриманні правопорядку Міністр Юстиції України М.Онищук нагородив куратора клубу “Сапсан” проректора з виховної роботи університету А.Заводовського Почесною відзнакою “За заслуги” [7].

В 2010–2014 рр. правоохоронна діяльність, як одна з найбільш важливих форм громадського життя, піддавалася численним, подекуди невинуватим, перетворенням, що в цілому негативним чином позначалося на стані правопорядку та діяльності студентських органів з його підтримання. У ці роки реформування правоохоронної сфери в Україні помилково зводилося до відкидання раніше існуючих форм і методів роботи, як не перспективних, або ж навпаки – до намагання “влити нове вино у старі міхи”. Так, у квітні 2010 р. Міністр внутрішніх справ України Анатолій Могильов звернувся до Міністерства освіти і науки України з проханням посилити співпрацю з органами внутрішніх справ в частині створення студентських громадських формувань з охорони правопорядку шляхом залучення викладачів та студентів до участі у їх роботі. В листі міністр зауважив, що українське студентство завдяки активній громадянській позиції завжди знаходиться в авангарді демократичних, політичних, культурних та правових процесів у країні, відіграючи значну роль у взаємодії громадськості з органами внутрішніх справ щодо забезпечення правопорядку, попередження негативних явищ у молодіжному середовищі. Ним також було висловлено стурбованість з приводу “неповного залучення” студентської молоді до охорони громадського порядку та недостатності стимулювання таких формувань [8].

Так, у з понад вісімдесяти вищих навчальних закладів м. Києва студентські громадські формування існували лише в чотирьох; двох з двадцяти семи закладів – у Львівській області, по одному з сорока трьох і сорока – у Донецькій області та Автономній республіці Крим відповідно; у Волинській і Чернігівській областях, де функціонують відповідно шість і дев'ять вищих навчальних закладів, взагалі не було створено жодного студентського громадського формування з охорони правопорядку [8].

У відповідь на ініціативу Міністерства внутрішніх справ, у червні 2010 року Міністерство освіти і науки України звернулося до керівників вищих навчальних закладів з проханням сприяти активізації діяльності існуючих і створенню нових студентських громадських формувань з охорони правопорядку [9].

У липні того ж року на звернення міністерства першою відреагувала Всеукраїнська студентська рада при Міністерстві освіти і науки України: “Студентські патрулі з охорони громадського порядку мають створюватися тільки за ініціативи студентської громади, а не за вказівкою ректора вишу” [9]. Секретаріатом ВСР було надіслано відповідне звернення до Міністерства внутрішніх справ України, в якому зазначалося, що ініціатива МВС “викликала суперечливе ставлення студентської громади” і що “існує загроза, що такі студентські формування запроваджуватимуться примусово” [10]. “Студенти самі мають усвідомлювати важливість такої новації, яка, по-суті, вже давно існує – вони чергують у власних гуртожитках, під час масових розважальних заходів, перевіряють перепустки на вході до деяких вишів, але робиться це напівофіційно. МВС пропонує легітимізувати таку практику. Однак спершу своє слово мають сказати студенти. Це питання має бути обговорено на рівні студентських рад”, – зазначила заступник керівника Секретаріату ВСР Анастасія Сабова [10; 11].

Згодом, під час зустрічі студентських ватажків з представниками Міністерства внутрішніх справ було досягнуто домовленості про попереднє вивчення переваг та недоліків впровадження такої новації у низці вищих навчальних закладів та подальшу розробку механізму, який буде прийнятним у першу чергу для студентської громади. Представники МВС пообіцяли найближчим часом надати до Секретаріату ВСР всі нормативні та методичні документи для вивчення цього питання [12].

Посилаючись на досвід університетської автономії, за обмеження присутності міліції на території вишів виступило ВМГО “Національний студентський союз”: “Необхідно звернутися до історії. У XVIII–XIX століттях у Європі на територію університету працівники поліції чи таємних служб не могли потрапити без дозволу адміністрації. Так само, без дозволу університетської громади не можна було затримати студента на території вишу”, – зазначив віцепрезидент Національного студентського союзу Василь Олексюк [12].

Президент Національного студентського союзу Анатолій Ігнатюк, коментуючи ініціативу МВС у засобах інформації зазначив, що створення громадських формувань потрібне, але ініціатива щодо створення повинна виходити

від самих студентів, а не з Міністерства внутрішніх справ. Спроба ж міліції взяти під “своє крило” такі формування може негативно позначитися на правопорядку у вищих навчальних закладах. Ігнатович також припустив, що ця ініціатива спрямована саме на встановлення контролю над студентським середовищем. Однак президент Національного союзу студентів переконаний, що такий шлях співпраці між студентськими формуваннями та правоохоронними органами не матиме майбутнього [13].

А.Ігнатович зауважив, що вже створені студентські формування у жоден спосіб не співпрацюють з правоохоронцями, навпаки, вони створюються для захисту від міліції: “Ми дослідили проблематику створення об’єднань, і встановили, що вони пов’язані із захистом від міліції. У багатьох вищих представники правоохоронних органів у нетверезому стані, чи просто зловживаючи своїм службовим становищем, вдираються у кімнати, а інколи і двері вибивають” [14].

Усі розуміли, що такі ініціативи МВС України були не на часі. По-перше, якщо в 60–70-і рр. ХХ ст. студенти та викладачі з червоними пов’язками на руках могли в якійсь мірі сприяти “наведенню порядку” на вулицях міст, то при тодішньому рівні криміналізації підлітків та молоді, професіоналізації та організованості злочинності, студенти у ролі “дружинників” на вулицях міст виглядали безсило і безглуздо. По-друге, за радянських часів три додаткові дні до відпустки для народних дружинників могли служити стимулом такого роду громадської активності. Студентам ніяких стимулів не пропонувалася. По-третє, існувала реальна небезпека залучення в ряди сучасних “дружинників” представників різних екстремістських угруповань.

Виконуючи свої обов’язки, бійці “Сапсану”, відповідно до закону, продовжували захищати права і законні інтереси студентів, незалежно від їх соціального походження, расової та національної належності, майнового стану, мови, статі, релігійних, політичних переконань тощо. Прояви студентського самоврядування у такій формі допомагали формувати у кожного конкретного студента психологічне відчуття особистої захищеності та безпеки близьких йому людей. Одночасно такі дії де в чому обмежували права молодих людей, якщо цього вимагали обставини, тому, певним чином, викликали у окремих студентів суб’єктивне сприйняття [15, с. 64]. Незважаючи на те, що “Сапсан” було органом самоврядними і утворено зусиллями самих студентів, деякі молоді люди давали діям сапсанівців негативну раціонально-емоційну оцінку (з цієї проблеми перемикається інша – ставлення молоді до представників правоохоронних органів, до влади в цілому) [15, с. 64].

Діяльність сапсанівців під час забезпечення прав студентів неможлива без застосування владних повноважень та примусу. У психологічному аспекті ефективність застосування останніх залежить не тільки від рівня сформованої законслухняності, а й від рівня довіри. На довіру суттєво впливає так званий стереотип “представника закону”, поширений у студентському середовищі. Цей стереотип представляє собою спрощений, схематизований, емоційно

забарвлений образ, який свідомо чи підсвідомо переноситься молодією людиною на кожного добровільного помічника міліції. Цей образ має упереджено-негативний характер і призводить до психологічних бар'єрів – смислових, емоційних, комунікативних і знижує рівень довіри студентів до членів громадських формувань [15, с. 65]. Однак варто зазначити, що, в цілому, студенти сприймали діяльність сапсанівців як запоруку реалізації їх прав та свобод.

Важливим психологічним аспектом діяльності студентських формувань, що сприяють міліції є публічність. Лише за такої умови їхні дії перетворюються на важливу і почесну соціальну роль, так як публічність є сильнодіючим емоційним чинником. Негативний вплив на сприйняття дій правоохоронця спостерігається при демонстрації членом громадського формування невпевненості, розгубленості, страху, роздратованості, люті, “затиску”. Наступний негативний психологічний підтекст пов'язаний з тим, що студенти-правоохоронці одночасно повинні суворо дотримуватися своїх “клубних” обов'язків і традиційних, загальноприйнятих норм поведінки студента. Порушення цих норм представниками добровільних формувань студенти сприймають як невинуваті, образливі і реагують відповідним чином. Такі реакції ґрунтуються на власних (нерідко у чомусь помилкових) уявленнях молоді про те, що і як мають робити охоронці правопорядку [15, с. 65].

Найскладнішою психологічною проблемою у діяльності сапсанівців є протидія студентам, які неодноразово порушують моральні та правові норми. Спілкування з останніми об'єктивно викликає негативні емоції у самих правоохоронців через те, що вони мають “в односторонньому порядку” поважати гідність правопорушників і встановлювати з ними довірливі стосунки. Такі обставини вимагають у перших значних психологічних зусиль. Наступна проблема. Поступово студент-правоохоронець настільки “зростається” зі своєю громадською діяльністю, що поза власним бажанням залишається “на службі” у всіх сферах свого життя. Йому стає важко виходити з такої соціальної ролі, а тим більше дистанціюватися від неї. Це призводить до певних деформацій у стосунках з колегами. Деформаційні зміни постають і розвиваються за двома принципами: аналітичної незалежності і позитивного зворотного зв'язку [15, с. 65].

Вплив таких змін на ефективність діяльності сапсанівців найбільш рельєфно проявляється через конкретні соціальні вияви. Одним із них є доволно-суб'єктивне тлумачення студентами правослухняної поведінки. Воно має два головних аспекти. Перший – полягає в допустимості студентами-правоохоронцями навмисного (невипадкового) порушення нормативно-правової регламентації власних дій. Другий – криється в адаптації до правопорушень, примирливою ставленні до осіб, що їх здійснюють (особливо, якщо це – одногрупники, або ж “земляки”), формально пасивному виконанні обов'язків.

Наступним виявом деформаційних змін в особистості студентів під час здійснення ними правоохоронної діяльності є перенесення стилю “службового” спілкування, на “позаслужбові” стосунки зі студентами. Таке перене-

сення спочатку здійснюється мимовільно та зрідка, однак з часом переростає у звичку. Не менш небезпечними є зміни у так званому образі “Я” студента-правоохоронця (йдеться про систему уявлень особи, яка виконує функцію примусу, про саму себе) [15, с. 65].

Отже, на ефективність діяльності сапсанівців при забезпеченні правопорядку суттєво впливали такі психологічні чинники, як “стереотип правоохоронця” в свідомості студентів, публічність діяльності самоврядних органів, висока ступінь конфліктності молоді, суперечливість діяльності студента-правоохоронця, небажані деформації особистості. Враховуючи ці чинники, їх можливі негативні соціальні та особистісні наслідки, відділом психологічної корекції та реабілітації студентського формування “Сапсан” проводилися спеціальні запобіжні та корекційні заходи [15, с. 65].

Бійці “Сапсану” в останні роки стали надійними помічниками міліції у забезпеченні громадської безпеки гостей і кам’ячан під час проведення у місті міжнародних фестивалів “Козацькі забави”, “Аквадром”, “Ретрофест”, “Тerra Heroica”, “Технопарк кам’яного періоду”, міжнародних чемпіонатів з повітроплавання тощо [16, с. 11]. Студенти гідно стоять на сторожі правопорядку під час загальноміських культурних і спортивних заходів та урочистостей. Результатом такої взаємодії є падіння рівня підліткової злочинності майже на третину, зменшення кількості розбоїв, грабежів, крадіжок на території міста [17, с. 5].

До основних проблем у забезпеченні та організації діяльності студентських самоврядних формувань з охорони правопорядку слід віднести недосконалість законодавчої бази України, що регламентує їх діяльність і слабе методичне забезпечення педагогічного керівництва ними. Для того, щоб хоч якось зрушити проблему з місця у травні 2009 р. спільними зусиллями освітян, виконавчої влади, органів самоврядування та силових структур міста було проведено Всеукраїнську науково-практичну конференцію “Взаємодія правоохоронних органів з муніципальними і неурядовими організаціями в питаннях профілактики правопорушень та злочинів”. У жвавому обговоренні проблем, що заважають сьогодні становленню та ефективній роботі громадських самоврядних формувань з охорони правопорядку, взяли участь сотні освітян, представників міліції, прокуратури, юстиції та законотворці з усієї України [18].

За двадцять років своєї діяльності “Сапсан” став надійним помічником органів внутрішніх справ у попередженні і припиненні правопорушень. Сотні сапсанівців після закінчення вишу влилися в лави правоохоронних структур, назавжди пов’язали своє життя з благородною місією захисту Закону. З іншого боку, завдяки плідній багаторічній співпраці і у правоохоронців міста сформувався тверде переконання у тому, що якою б розгалуженою та наділеною необхідною правовою підтримкою не була правоохоронна система, без співпраці з громадою, передусім з молоддю, вони не зможуть у повній мірі розв’язати покладені на них завдання.

На сьогодні керівництвом клубу накопичено значний і різноманітний

досвід співпраці між правоохоронними органами та студентськими формуваннями з охорони правопорядку, який переконливо показує, що організація такої співпраці має свої принципи, специфіку та особливості.

Чинники, котрі визначають специфіку та особливості цієї співпраці:

- об'єктивна залежність від загального рівня демократизму політико-правової системи та рівня взаємодії державних структур та інститутів громадянського суспільства в державі, загальний рівень правової культури і правосвідомості суб'єктів співпраці;

- наявність у суб'єктів співпраці необхідних знань та умінь, їх здатність до саморозвитку, кваліфікованого здобуття нових знань шляхом самоосвіти, адаптації до нових соціальних та інформаційних викликів;

- соціальна спрямованість співпраці, її орієнтація на захист прав і свобод громадянина;

- орієнтованість співпраці не на загальну мету правоохоронної діяльності, а передусім на специфіку конкретних завдань;

- обережне ставлення з боку суб'єктів співпраці до “тонкощів” студентського життя, вміння налагоджувати позитивні безконфліктні контакти з громадськістю та виявляти витримку і тактовність;

- тісні зв'язки з іншими студентськими громадськими організаціями, засобами масової інформації, систематичні звіти перед студентською громадою. Відкритість, гласність та постійна апеляція до громадської думки при вирішенні складних ситуацій, що виникають у спільній правоохоронній практиці;

- позапартійність та обмеження проявів політичних переконань, ідеологічна неупередженість у спільній діяльності;

- створення у засобах масової інформації позитивного іміджу як студентських формувань з охорони правопорядку, так і правоохоронних структур загалом.

Як показав двадцятирічний досвід – перед громадськими формуваннями мають ставитися свої завдання, перед органами правопорядку – свої. Діяльність і перших, і останніх має бути суворо регламентована кримінально-процесуальним кодексом, законами про поліцію та громадські формування тощо. У кожного із них – свій предмет регулювання, свій предмет впливу.

Всебічне і комплексне висвітлення проблематики діяльності студентських самоврядних організацій таких як “Сапсан” ще чекає спеціального дослідження в якому має бути глибоко проаналізовано значні масиви інформації педагогічного, соціального, психологічного, загальноправового, нормативного, оперативного-службового та методичного характеру.

Список використаних джерел та літератури

1. Закон України “Про вищу освіту” / Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 37-38.
2. Завальнюк, О. До історії виникнення на Кам'янецьчині громадських формувань з охорони правопорядку / О. Завальнюк // Взаємодія правоохоронних органів з муніципальними і неурядовими організаціями в питаннях профілактики правопорушень та злочинів: тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конфе-

ренції. – К.; Кам’янець-Подільський: ПП Буйніцький О. А., 2009.

3. Левицька, Т. Студентський клуб підтримання правопорядку “Сапсан” як одна із форм студентського самоврядування у Кам’янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка / Т. Левицька // Взаємодія правоохоронних органів з муніципальними і неурядовими організаціями в питаннях профілактики правопорушень та злочинів: тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції. – К.; Кам’янець-Подільський: ПП Буйніцький О. А., 2009.

4. Киевские ведомости. – 1995. – № 234. – С. 18.

5. Закон України “Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону” від 22 червня 2000 року № 1835-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/mail#reg1835-14>.

6. Заводовський, А. Перехід на особистісно зорієнтоване виховання у студентському клубі по підтриманню правопорядку “Сапсан” Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / А. Заводовський // Взаємодія правоохоронних органів з муніципальними і неурядовими організаціями в питаннях профілактики правопорушень та злочинів: тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції. – К.; Кам’янець-Подільський: ПП Буйніцький О. А., 2009.

7. Подолянин. – 2008. – № 43. – С. 6.

8. Могильов хоче “вербувати” студентів у міліцію [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.newsua.com/2010/4/23/130001/007>

9. Лист Міністерства освіти і науки України щодо ініціативи Міністерства внутрішніх справ від 24.06.2010. – № 1/9-452.

10. Студентські патрулі мають створюватися тільки за ініціативи студентів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.joob.ammua.org.ua/?lang=ua&pubId=50356>

11. Всеукраїнська студентська рада [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.studrada.info/>

12. Могильов та Табачник придумали, як співпрацювати із студентами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zaxid.net/newsua/2010/6/27/130001/>

13. Могильов запропонував ректорам відродити дружинників [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukranews.com/uk/news/ukraine/2010/06/26/21639>

14. Студенти не “горять” співпрацювати з МВС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nashaosvita.in.ua/?p=511>

15. Діденко, Я. Психологічні аспекти діяльності студентського клубу по підтриманню правопорядку “Сапсан” при забезпеченні прав студентів у Кам’янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка / Я. Діденко // Взаємодія правоохоронних органів з муніципальними і неурядовими організаціями в питаннях профілактики правопорушень та злочинів: тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції. – К.; Кам’янець-Подільський: ПП Буйніцький О. А., 2009.

16. Нестерук, А. Взаємодія органів місцевого самоврядування та внутрішніх справ – запорука безпеки міської громади / А. Нестерук // Взаємодія правоохоронних органів з муніципальними і неурядовими організаціями в питаннях профілактики правопорушень та злочинів: тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції. – К.; Кам’янець-Подільський: ПП Буйніцький О. А., 2009.

17. Гаврилюк, В. Взаємодія міліції з громадськими формуваннями по запобіганню

корисно-насилницьким злочинам неповнолітніх / В. Гаврилюк // Взаємодія правоохоронних органів з муніципальними і неурядовими організаціями в питаннях профілактики правопорушень та злочинів: тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції. – К.; Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О. А., 2009.

18. Програма Всеукраїнської науково-практичної конференції “Взаємодія правоохоронних органів з муніципальними і неурядовими організаціями в питаннях профілактики правопорушень та злочинів”. – К.; Кам'янець-Подільський, 2009.

Anatoly Zavodovskij

**The history of the formation and activities
of the Kamyanets-Podilsky Ivan Ohienko National University
student club “Sapsan” (to the 20th anniversary since establishment)**

The author of the article tells about the main page of the formation and activities of the Kamyanets-Podilsky Ivan Ohienko National University student club of the law-and-order maintenance “Sapsan”. The investigator pays attention to the pedagogical, sociological, psychological and legal aspects of organizing activities in student clubs of the law-and-order maintenance among other Ukrainian students. The author examines practical experience of the club’s activities, as non-traditional forms of student self-government.

Keywords: student clubs, student self-government, self-defense, Kamyanets-Podilsky Ivan Ohienko National University, students’ socialization, maintenance of law and order.

А.А.Заводовский

**История возникновения и деятельности студенческого клуба
по поддержанию правопорядка “Сапсан” Каменец-Подольского
национального университета имени Ивана Огиенко
(к двадцатилетию основания)**

В статье раскрываются основные страницы истории становления и деятельности студенческого клуба по поддержанию правопорядка “Сапсан” Каменец-Подольского национального университета имени Ивана Огиенко, которому в ноябре 2015 года исполнится 20 лет. Автор статьи основное внимание обращает на педагогические, социологические, психологические и правовые аспекты организации деятельности студенческих клубов, созданных для поддержки правопорядка в студенческой среде высших учебных заведений Украины. Анализируется практический опыт деятельности клуба “Сапсан” как нетрадиционной формы организации одного из звеньев самоорганизации студентов.

Ключевые слова: студенческие клубы, студенческое самоуправление, Каменец-Подольский национальный университет имени Ивана Огиенко, социализация студенчества, охрана правопорядка.

Одержано 22 червня 2015 року